

man sølte, at den tidligere kirkelige Forsfatning maatte forandres; man sølte, at Friheden ogsaa maatte gjøre sig gjældende i Kirken; det maatte den i de Kirkesamfund, der ikke vare saa nøie knyttede til Stat og Føll, som den tidligere Statskirke, den senere Folkekirk; men det Samme maatte, om end paa anden Maade, være Tilfældet i Folkekirken selv. Erkjendelsen deraf, Agtelsen for Kirken's Frihed, den nødvendige, uafviselige Betingelse for Statens, for Folkets egen Ret og Lykke, fik sit Udtryk i Grundlovens § 80: „Folkekirkens Forsfatning ordnes ved Lov“. Disse historiske Udgangspunkter ere uimodsigelige — der kan jo tvistes om mange Enkeltheder —, men disse Hovedudgangspunkter for en rigtig Opfattelse af Paragraphen kunde, det tør jeg paastaa, ikke røffes, og vil man have det skrevne Ord til Bæfestelse deraf, saa behøver man blot at see hen til den Betænkning, som i sin Tid blev afgiven af Grundlovsudvalget, hvori det tilstrækkelig vises, hvad det var, man vilde. Det hedder her: Men naar Grundloven saaledes hædder Religionsfrihedens Grundsætning, medfører den en Forandring i den hidtilværende Statskirkes hele retlige Stilling i Statssamfundet, der paa den ene Side skjænkede denne Kirke Statens højeste Beskærmelse og Forsorg, men paa den anden Side ogsaa gav den øverste Statsmagt en saa godt som uindskrænket Magt og Myndighed over dens indre og ydre Anliggender. Om end derfor den hidtilværende Statskirke i Grundloven kaldes og i Virkeligheden bliver den danske Folkekirk, og om end Staten just paa Grund deraf maa ansee sig særlig forpligtet imod den, saa formener Udvalget dog, at det er nødvendigt, at dens fremtidige Forsfatning bliver ordnet ved en særegen Kirkelov, der navnlig maatte gaae ud paa at bestemme Formerne og Grændserne for den Medvirkning, som Kirkesamfundet selv bør have ved sammes Bestyrelse, saavel som ved Afgjørelsen af kirkelige Sager, ved Siden af den forholdsvis større Myndighed, som Statsmagten forøvrigt forudsættes at ville komme til at udøve over denne Kirke fremfor over de øvrige Religionsamfund i Landet. Derefter kommer et Forslag, som ikke gik igjennem, nemlig, at inden denne Kirkeforsfatningslov vedtoges, skulde der være indhentet

Betænkning af et Kirkeraad. Denne Deel af Forslaget faldt, men ligeledes faldt et Forslag, stillet af et Mindretal, som gik ud paa, at ethvert Medlem af Folkekirken skulde i alle ministerielle Handlinger kunne henvende sig til hvilken Præst i denne Kirke, han vilde, og at de nærmere Bestemmelser i denne Henseende skulde fastsættes ved Lov. Derimod bemærkede Udvalgets Fleertal, at det ikke kunde tiltræde dette Forslag, da det antog det for uhenfigtsmæssigt i selve Grundloven at optage en saadan enkeltstaaende Regel, der maatte erholde sin rette Plads og modtage de fornødne nærmere Bestemmelser i den Kirkelov, som ifølge den foreslaaede § 64 snart maatte forventes, altsaa netop i den almindelige Kirkeforsfatningslov. Jeg troer nu altsaa, at hvad enten man seer hen til de for Alle bitterlige Forhold, hvorunder Grundloven blev til, eller de historiske Oplysninger om Bestemmelsens Grund og Hensigt — disse kunde jo naturligvis forøges og stærkes ved at tage Hensyn til andre Kjendsgjerninger, til andre Forhandlinger, dersom dette ikke her vilde blive for trættende — saa kan det ikke betvivles, hvad der har været Meningen, den er saa naturlig og saa indlysende, at jeg holder mig forvisset om, at den ikke kan røffes. Hvor og hvorledes denne Forsatning gjennemføres, ja, det er et ganske andet Spørgsmaal; der er store Vanskeligheder i denne Henseende, der er under den Forskjellighed i Gemytterne, under den Bevægelse i Landet, som fremfor Alt maa agtes paa det religiøse Omraade, store Anstødsstene, men jo mere jeg derfor kan paastjonne og anerkjende den Betragtning, som blev gjort gjældende af den høitærede Afd. Landssthingsmand for 6te Kreds (Strøm) imod dem; der ville lægge et videregaaende Forhold ind i Forslaget, desto mere føler jeg mig opfordret til, om jeg saa maa sige, at rette den af ham fremførte Betragtning imod ham selv og spørge, om det dog ikke maatte være det Rette at blive staaende der, hvor vi nu staae, om det ikke maatte være det Rette ikke at fremtvinge den overordentlig vanskelige Forhandling om Grændsespørgsmaalet mellem Staten og Kirken, blot for at opnaae en formel Forandring. Jeg siger blot for at opnaae en Formforandring; thi den høitærede